

ORT (27) *sb m*

ort (26), **hort** (1); ort : hort *LibMal* (1:1).

o jasne.

sg *N* ort (7). ◇ *G* orta (11). ◇ [*L* orcie.] ◇ *pl* *N* orty (3). ◇ *A* orty (4). ◇ *L* orci(e)ch (1) *KłosAlg*, ort(a)ch (1) *LibMal*.

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVII – XVIII w.*

1. *Moneta srebrna bita w wielu krajach europejskich XVI–XVIII w. o zmiennej wartości w zależności od wagi i stopu; przeważnie 1/4 talara; ort polski początkowo wart był 8, 10, aż do 18 groszy; urt, osmak, srebrnik; stips Murm, Mymer¹, BartBydg; didrachma Mącz, Cn (27) : Stips. eyn vierdig ader ortlen. Orth Murm 197; Mymer¹ 42; Stips, est genus ponderis, quo olim militibus stipendariis distribuebatur pecunia, et ponitur pro obolo, orth. BartBydg 150b; KłosAlg E2v; [Wożą je [kliny] z Węgier i płacą je drogo – na centnar przychodzi teraz jeden klin droższy niżli po orcie. LustrKrak II 123; ze mnye bila wynna Anna Ivrkowa fto y czthernańskie zlothich za fcheſcz ſtuczek polforſtaczia po piączy zlothich y po orcie ZapWpolActAdv 1550 205/79].*

W połączeniu z liczebnikiem (16): ieden zło. ma 4 orty. 1/2 złotego ma 2. orty. Ieden ort ma 7 1/2 gq. a 1/2 orta ma 3 1/2. gq. 4 1/2 d'. KłosAlg E2v; wołow połowicę po 3 1/2. zło bez 1/2. orta. á połowicę po 3. zło. 1/4. KłosAlg F4v, E4v, F [3 r.], F4, F4v [4 r.], G2v; Waczek wkthorym thy pyenyadze beli przedal wtrzebnycki nyewye komu za trzi orthi. LibMal 1550/ 156v.

W połączeniu szeregowym (1): iecháli trzey zá tą proceſsą ná koniech/ máiac worki pieniędzy kthore rozmiotáli/ był brak troiáki. Naprzód Złote we złocie/ Talarow/ Orty/ y myńcá poſpolita BielKron 331.

Wyrażenia: [»ort malborski«: Monety pospolitej gr 18 według szacunku urzędowego, bo były pieniądze brakowane i Iulius 1 i ort malborski 1. InwMieszcz 1597 nr 301.]

»ort pieniędzy« (1): Stips, orth pyenyadzy BartBydg 150b.

»ort talara ([talera])« [szyk 1:1] (2): BielKron 331; Didrachmy. G. y L. to iest, dwie dráchmie iáko v nas ort talará. Bo dráchmá iedná ważyłá náſze pułpiętá groſzá: iáko y Denarius. WujNT 71 marg; [Didrachmum Orts Talers Ort talerá ArtNom N3].

»ort węgierski« (1): Ieden kupił we Wrocławiu 24 d'. wołku. koſtq. 1. lp. 2. zło. 1/2. ort. węgq. KłosAlg G2v.

»ort złotego« (2): Didrachma, Ort złotego ośm albo pułosmá grofza. Mącz [95]b; Tetradrachma, vel tetradrachnum, Nieyáka monetá cztery dráchmy ważąca álbo málo mnief niż dwa orty złotego. Mącz 453a.

2. *[górn. Przodek chodnika w sztolni drążony w złożu w poprzek jego nawarstwienia: [stola] królewska – ta nadalsza i nagłębsza, już kruszce miała, może się z niemi potkać, pożytek czynić, ale ku miastu tak rychło przyść nie może, bo póki twardo, nie może telko jeden robotnik w orcie robić, który we dnie i w nocy robi LustrKrak II 56.]*